

Federico Garcia Lorca: Vitezova pesem

MODERNIZEM

Izraz modernizem je oznaka za književnost 20. stoletja, nasprotuočno klasiki; je skupno ime za književne smeri po l. 1900, vendar so meje med njimi težko določljive.

Različne struje avantgarde:

Skupno:- zavračanje tradicionalnih načel »klasične« umetnosti

- zasledovanje dogajanj v duševnosti, zavesti in podzavesti
- razbijanje logičnega jezika, razgraditev pomena in skladnje
- jezik: svoboden, nerazumni, nelogični stavki in besedne zveze, uporaba neumetniških zvrsti in rušenje izraznih tabujev (žargonizmi, vulgarizmi)...
- umetnost = prispevek k prenovi družabnega reda in duha posameznika
- prikaz sodobnih tem, tehničnega napredka in stanj sodobnega človeka.

Smeri:

FUTURIZEM (lat.futurum = prihodnost),

KUBIZEM (kubus = kocka)- v književnosti ruši ustaljene norme, snov = tok podzavesti,

DADAIZEM (iz otroške govorice »da, da«),

NADREALIZEM (fr. = umetnost nadresničnosti)- zavračanje razumske razlage sveta,

uveljavljanje spontane resničnosti, skrite v človekovi podzavesti,

KONSTRUKTIVIZEM (konstruiranje nove resničnosti po tehničnih načelih).

PREDSTAVNIKI: Lorca, Eliot, Joyce, Kafka, Proust, Rilke.

O AVTORJU:

ŽILJENJEPIS: Rodil se je l. 1898 v mestecu blizu Granade, v Andaluziji. Na univerzi v Granadi je študiral književnost in pravo. Po l. 1929 je živel v Madridu v krogu književnikov in drugih umetnikov, imenovanih pripadniki generacije 98 (Dali). L.1930 je obiskal New York in južno Ameriko. Tamkajšnji svet je doživel kot svet duhovne izpraznjenosti, razčlovečnosti, kot svet hladu in samote. Takrat je napisal pomembno pesniško zbirko Pesnik v New Yorku, v kateri je najbolj nadrealističen.

Ob nastopu državljanske vojne v Španiji l. 1936 se je pridružil demokratični ljudski fronti. Kasneje se je umaknil iz Madrida v Granado, vendar so ga fašisti kmalu prijeli in obenem z drugimi politično sumljivimi ustrelili. Vse do l. 1975 je bil Lorca v Španiji prepovedan.

DELO:

Na Lorcovo ustvarjanje je pokrajna (Andaluzija) imela ogromen vpliv, predvsem s svojo starodavnostjo, s skrivnostnim hrepenenjem in z globoko žalostjo. Lorca je v Andaluziji iskal tisto najgloblje in je to doživil bolj čutno kot nagonsko, zato je njegov pesniški svet pogosto skrivosten, nestvaren in poln človeške nesreče. **Lorca velja za izredno karizmatičnega pesnika, je nadrealist in ekspresionist.**

Spada v mlajši val španske pesniške generacije, ki se je opirala predvsem na *ljudsko poezijo* (viteški, ciganski, ljubezenski motivi in teme). Dala pa je *modern pečat na pomenski in oblikovni plati* (nelogične asociativne povezave, miselní preskok, razbiti stavki, TOK ZAVESTI!). V njegovih pesmih gre za izjemno metaforiko; metafore so večinoma izvzete iz narave in so težko razumljive, vendar je simbolika presenetljiva (barva smrti = zelena!). Lorca velja tudi za sodobnika Kosovela.

Izdal je več pesniških zbirk in napisal vrsto dram:

ZBIRKE: Knjiga pesmi, Ciganski romancero, Pesmi v obliki cante jondo...

DRAME: Krvava svatba, Dom Bernarde Alba, Lepa čevljarka, Yerma, Dona Rosita...

VITEZOVА PESEM

Kordova.

Daljna in sama.

Kobila črna, luna velika,
in olive v moji bisagi.
Čeprav poznam vse ceste,
nikdar ne pridem v Kordovo.

Na ravnini, v vetru
kobila črna, luna rdeča.
Smrt me oprezuje
s stolpov v Kordovi.

Joj, kako dolga je cesta!
Joj, moja vrla kobila!
Joj, ko me smrt pričakuje,
preden še pridem v Kordovo!

Kordova.

Daljna in sama.

(prevedel Alojz Gradnik

INTERPRETACIJA

Pesem je izšla v zbirki Pesmi (1927). Pesem je žalostna in nas spomni na Don Kihota.

PESEM: lirska, žalostinka, razpoloženska, fragmentarna (drobci različnih podob), impresivna (razsekane podobe) in hkrati ekspresivna (barve).

V pesmi se nadrealizem kaže v povezovanju stvarnega sveta z nezavednim svetom v človeku.

NASLOV- opiranje na starejšo liriko.

LIRSKI SUBJEKT = popotni vitez, ki stremi za ciljem v daljavi, ki ga ne bo nikoli dosegel.

MOTIVI: Najbolj tipičen je donkihotski motiv!

Ostali motivi: hrepenenje, popotni vitez, črna kobila, rdeča luna, Kordova...

...motivi delujejo univerzalno, spremljajo jih barve.

TEMA: nedosegljivost cilja in slutnja smrti, ki jo lirska subjekt sluti že zgodaj v življenju.

Pomemben pa je tudi simbol človekove izgubljenosti sredi nedoumnega sveta.

IDEJA: sleherni človek hrepeni po idealu, ki ga nikoli ne doseže, ker se vedno znova pojavljajo višji, težje dosegljivi ideali.

FIGURE:- besedne: personifikacije, pridevniško izražanje

- stavčne: interacije, inverzije, vzkliki, anafora (medmet »joj«), kopičenje neglagolskih stavkov.

OBLIKA:- okvir tvorita dva enaka verza (neglagolska verza) na začetku in na koncu pesmi

- kitica je svobodna, neutresnjena

- rima ni obvezna

- ritem je odsekan, napetost se stopnjuje!

JEZIK: delno nominalno (po imenu) izražanje.